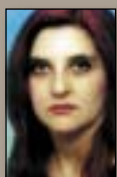


Кај секој македонски човек постоела силна желба да знае да чита македонски весници и книги. Издавањето во прво време на македонски весници на два јазика паралелно важело, покрај другото, и како прва мерка да му се помогне на македонскиот човек во тој однос.



Пишува: Милева ЛАЗОВА



руваме дека сите Македонци сакаат да читаат весници и прокламации-летоци напишани на мајчиниот јазик. Токму затоа веруваме дека сите Македонци веднаш ќе

Голям дел од содржината која е презентирана на овие страници од "Македонско сонце" е дел од една жолтена брошура, која претставува мемоарски материјал на господинот Павле Раковски (сега веќе покоен), мемоари кои ги оставил некаде затурени и заборавени во подрумските простории на неговата кука. Меѓутоа, благодарение на неговиот син Михаил тие излегоа на виделина, иако се сè уште само листови испишани со старите добро познати машини за пишување.

Брошурата не претставува само сеќавање на едно време битно единствено за авторот туку, како што забележува и самиот, и спомените имаат потреба од документирање, па затоа секое негово сеќавање, тврдење е поткрепено и со соодветна користена литература, од грчки документи кои датираат од периодот 1918-1924 година па сè до македонски извори забележани од 1947 до 1969 година. Во неговите необјавени белешки, пишувани во 70-тите години, покрај тоа што ги опишува настаните пред, по Првата светска војна, и особено за време и по Втората светска војна, кои се испреплетени со разни подмолни сплетки, подметнувања, предавства, премолчувања итн. од неколку влијателни личности, тој ја потенцира и борбата на вистинските Македонци за зачувување на македонскиот идентитет и секако македонскиот јазик. Господинот Раковски, како дел од сите тие случувања, пишува за функционирањето на Комунистичката партија на Грција и нејзината поврзаност со македонскиот народ, борба, печат, буквар, јазик...

За македонскиот народ кој живеел, а и денес опстојува во Егејска Македонија, од самата поделба па до ова време, постојат многу заговори против него. Долги години бил прикриван зад димната завеса

од револуционерна фразеологија за потребата од принципиелно решавачка демократичност во односите и во политиката кон малцинствата, за набрзо да добие форма на отворен атак против демократските права на македонскиот народ кој трае и ден денес. Господинот Раковски многу јасно ја опишал политиката на КПГ, нејзината релација со македонскиот народ - од некои нејзини бурни реакции, понекогаш несфатливи, до моменти на премолчувања и незаинтересираност... до многу јасни и дефинирани цели. Без еден ваков, иако краток, аналитичен осврт на поважните настани и документи од политиката на КПГ, очигледно многу нејзини постапки во однос на македонскиот народ под Грција би останале како несфатливи парадокси. Но, во своите белешки господинот Раковски, покрај гореспомнатите случувања, го запишал и ова, за кое мора да се признае дека е гола вистина.

"Под јаремот и потиснуван народ што успеал да си го зачува јазикот, успеал со тоа да го задржи во свои раце клучот на своето ослободување, а печатениот збор на топлиот роден јазик, ширејќи се најдалеку наоколу и делувајќи истовремено секаде и временски неограничено долго, претставува најефикасна движечка сила што го мобилизира и организира народот

ЖОЛТИТЕ СТРАНИЦ

во борба за своето ослободување. Тоа е искуство на народите, фиксирано од историја. Соседна Грција, одземајќи му го јазикот на македонскиот народ под грчка власт, се обидува да му го одземе клучот на неговото ослободување, односно надминување на положбата на подјареман народ. Се разбира, за легален печатен македонски збор и македонски национални организации не може да стане збор. Единствено работничкото и комунистичкото движење, на чело со Комунистичката партија на Грција, претставува историски настаната општествено политичка сила од која може и треба македонскиот народ да очекува разбирање и практична помош во борбата против заедничкиот непријател капитално-големогрчката реакција. Така се сложија работите, мислам нашиве македонски работи во грчката држава. Тоа значи дека кога се зборува за масовни револуционери македонски организации, односно за македонски револуционен печат и друг културно-просветен и пропаганден материјал на македонски јазик, значи да се зборува за политиката на КПГ општо по македонското национално прашање и посебно, за нејзината практична политика кон прашањата на борбата на Македонците под грчка власт, за своите демократски права и слободи во грчката држава.

Во тоа време како човек задолжен за идеолошко-политичко воспитување на борците, во командата на Воденскиот македонски баталјон на Кајмакчалан и не чекајќи од никаде помош, во јули 1944 година го напишав следниот леток: 'Ве-

ги научат овие 24 букви - А, Б, В, Г, Д, Е, З, Ж, И, К, Л, М, Н, О, П, Р, С, Т, Ф, Х, У, Ш, Ч, Ђ. Ова ќе биде македонска азбука сега за сега. Многу е лесна. 11 букви се наоѓаат и во латинската, односно во француската азбука, 14 букви се наоѓаат и во грчката, а 10 се чисто словенски. Не е ниту куса за нашиот јазик ниту, пак, е претоварена. Сите браќа Македонци што сакаат да читаат весници на македонски јазик нека ја научат. Од утре ќе ви испраќаме... Да живее македонското име!"; пишува Раковски.

Според кажувањата на Раковски, за изучување на македонската азбука од страна на борците на Баталјонот, таа била напишана со големи букви во бои на голем пак-папир и закачена на стеблото од една бука во логорот. Меѓутоа, освен стихови од борбени македонски песни, неколку повици и летоци, тој и неговите помошници Динко Делевски и Петре Саракинов, не успеале да го одржат дадениот збор - не се случило издавање на весник. Логорот го посетил комесарот на 10. Дивизија на ЕЛАС, Петрос, и откако разбрал дека тоа е македонска азбука, ја исекол на парчиња велејќи "не е време за такви работи!"...

Но, во тоа време кај секој македонски човек постоела силна желба да знае да чита македонски весници и книги. Издавањето во прво време на македонски весници на два јазика паралелно важело, покрај другото, и како прва мерка да му се помогне на македонскиот човек во тој однос. Весникот "Славјаномакедонски глас" во Костурско излегувал на некаква кирилица како орган на Окружниот одбор

Меѓутоа, Захаријадис не задоцни со својата контра акција: -Го распушти Агит-Проп Одделот при ЦС НОФ, испраќајќи ги соработниците па и мене во разни единици на ДАГ, и на тој начин македонската учителска школа-курс беше ликвидирана, односно беше одвземена од рацете на Македонците. Таа, наводно, ќе продолжи и натаму да постои, но само како одделение на Грчката учителска школа што во март 1948 г. беше отворена во истата партизанска ослободителна слободна територија -Леринско. Не располагам со проверени податоци но, може со сигурност да се каже, дека во ова македонско одделение на грчката учителска школа, на чело со Грк управник, предавачи бев бивши противници на македонското национал-револуционерно ослободително движење односно на НОФ...

РЕДОВИ ИСПИШАНИ НА СТАРА МАШИНА ЗА ПИШУВАЊЕ

6.-Македонски буквар...

Создавањето на македонски буквар исто така беше моја замисла и реализација /располагав за тоа известна стручна подготвеност. Имено, во свое време дипломирав во Солунската Педагошка Академија/ Политичкиот сепаритизам што Захаријадис го наметна на НОФ:

"Создавањето на македонскиот буквар - вели во своите мемоари господинот Раковски - исто така, беше моја замисла и реализација. (За тоа располагав со известна стручна подготвеност. Имено, во свое време дипломирав на солунската Педагошка академија). Политичкиот сепаритизам кој Захаријадис (еден од главните во КПГ) го наметна на НОФ: Да нема ништо заедничко, односно никаква врска со Народна Република Македонија, а и потребата букварот да е поврзан и да го одразува востанието, кое е во тек, на македонскиот народ под Грција, како и борбеното единство со востанатиот грчки народ, го наложија создавањето на нов буквар, исклучувајќи ја можноста да биде искористен македонскиот буквар од НР Македонија. Во создавањето на новиот буквар значајна помош добив од Паскал Паскалевски и Фоти Илковски. Имено, откако ќе им објаснев што треба, тие помогнаа во измислувањето погодни содржини на сликите и текстовите под нив, преку кои македонските деца и возрасните ќе се запознаат со буквите од македонската азбука. Захаријадис, дознавајќи за оваа наша работа, дополнително нареди Агит-Проп Одделот при ЦС НОФ да изготви македонски буквар. Следејќи потоа будно како напредува работата, кога беше завршен првиот дел (букварот), нареди веднаш да му биде предаден на доносителот на наредбата. Захаријадис не сакаше вториот дел (читанката) на букварот да биде под-

И ГО ОДМОТУВААТ МАКЕДОНСКОТО КЛОПЧЕ

на СНОФ, а комисијата во состав Андон Сикавица, Алеко Ивановски и Ристо Поптрајанов составила македонска азбука од 31 буква и буквар кој се умножувал на циклостил во 1.200 примероци. Весникот "Слобода", орган на Окружниот одбор на СНОФ за Леринско, излегувал на македонски јазик со грчки букви. Па, дури и весникот "Ники", орган на Окружниот одбор на ЕАМ, поради фактот што во овој округ-Леринско населението и по колонизацијата на грчките бегалци од Мала Азија во 1924 година останал со повеќе од 80 отсто македонско население, една своја страна ја печател на македонскиот јазик со грчки букви. Тука голем удел имал Агит-Проп Одделот при ЦС Национален ослободителен фронт (НОФ), со чија помош за побрзо и систематско ширење на македонската азбука и писменост се отворила македонска учителска револуционерна тримесечна школа и се создал македонски буквар во чии слики и текстови се одразувала националната ослободителна борба на македонскиот народ под Грција.

Во некои села се отворени и македонски училишта како во Дамбени, Езерец (Костурско), Горно Котори, Буф, Битуша, Горешница (Леринско), а во братчето Рупишта бил отворен учителски курс за македонски учители. Во 1947 година излегувал двојазичниот весник "Победа", орган на Окружниот одбор на НОФ, истовремено во Костурско излегувал весникот "Единство", а во Леринско весникот "Зора", па "Непокорен", кој служел како буквар, читанка, убавал литература, како национално идеолошко-политичко оружје и му помагало на Македонецот, на списанието "Нова Македоника" и на информативниот весник "Билтен".

готвен од човек како мене. Наместо мене таа работа ја изврши со многу успех мојот школски другар во Леринската гимназија и пријател Костас Сјаперас - Грк кој го владее добро македонскиот јазик. Тој направи избор и распоред на текстовите-четива за вториот дел (читанката), почнувајќи со сликата на Захаријадис. Натаму ќе наведем дека софиски сликари ги насликаа сликите, а самата книга - букварот излезе од печат во Романија 1949 година. Ова беше искористено во опишувањето на македонските деца и на возрасните, првите евакуирани во 1948 година, а вторите емигрирани во 1949 година во европските социјалистички земји...".

Но, сите овие иницијативи (издавање весници, создавање азбуки и буквари биле прекинати, односно ликвидирани од јасни или од нејасни причини, а авторот на овие белешки бил повикан на многу "службени" разговори...!? Навистина брошурата изобилува со многу битни познати, помалку познати или воопшто непознати факти, сознанија кои, се разбира, не може да ги собере само во неколку страници од весникот и, за жал, голема штета е што она што стои во неа не може да ѝ биде достапно на пошироката јавност, а по сè изгледа повторно ќе заврши на некој рафт во длабоките и темни подрумски простории.

